

ETO: 572:81
81'246.3(498.4)
316.772.3
DOI: 10.19090/hk.2025.3.70-80

ORIGINAL SCIENTIFIC PAPER

MAGYARI Sára

Partiumi Keresztény Egyetem Bölcsészettudományi és Művészeti Kar
Nyelv- és Irodalomtudományi Tanszék
Nagyvárad, Románia
saramagyary@yahoo.com
ORCID 0000-0002-0485-4316

TEMESVÁR MULTIKULTURALITÁSA A KULTURÁLIS FŐVÁROS TÜKRÉBEN ONLINE MEGJELENÍTÉSBEN

The multiculturalism of Timișoara in the light
of the cultural capital in the online presentation

Onlajn prikaz multikulturalnosti Temišvara
kao prestonice kulture

2023-ban Temesvár Európa kulturális fővárosa volt. A városi pályázat két kulcsszava a *fény* és a *multikulturalitás*. Nyelvi tájépkutatással vizsgáltuk, miként jelenik meg a multikulturalitás a projekt során. Arra kerestük a választ, hogy (a) milyen etnikai, vallási, nyelvi és egyéb egymásmellettségre utaló kifejezőeszközöket találunk a kulturális főváros programsorozat rendezvényeiben, ezek megjelenítéseiben (plakát, média, honlap stb.)? (b) Hogyan jelennek meg a nyelvi tájékelemek a programsorozatban? (c) Azoknak a városrészeknek, ahol az EKF-programok zajlanak, a nyelvi tájképe mi módon tükrözi a település sokat hirdett multikulturalitását? (d) Tükrözi-e, és hogyan a programsorozat online megjelenítése a multikulturalitást? Elméleti megközelítésünk egyrészt szemiotikai, másrészt szociolingvisztikai keretű. A dolgozat ennek a kutatásnak az eredményeit mutatja be.¹

Kulcsszavak: Temesvár, nyelvi térkép, multikulturalitás, online tér

¹ A kutatás a Domus szülőföldi ösztöndíj pályázat 2023 támogatásával valósult meg, kutatásvezető Magyar Sára, tag Czégé Réka.

Bevezetés

2023-ban Temesvár Európa egyik kulturális fővárosa volt. Kutatásunk téma-választását ez indokolta. A város pályázatának két fontos kulcsszava volt: a *multikulturalitás* és a *fény*. Vizsgálódásaink arra vonatkoztak, hogy a sokat hivatkozott temesvári multikulturalitás hogyan jelenik meg, egyáltalán megjelenik-e az Európa Kulturális Fővárosa (EKF) programban. Ehhez egyszerre vettük górcső alá a kinti és a benti város megmutatkozását: a kinti térben található plakátokat, hirdetőket, reklámokat stb., a különböző intézmények belső tereiben található szövegeket és honlapokat, Facebook- és Instagram-oldalakat, egyéb online felületeket, ahol külön vizsgálati szempont volt a multikulturális elemek megjelenése, a programok nyelvi tájképe. A vizsgálódások során kettős nézőpontot érvényesítettünk: egy belső és egy külső nézőpontból közelítettünk a témához. A belső nézőpont az itt élő kutató szemszögéből figyelt, aki aktív résztvevő magatartással nemcsak szemlélődő kutató, hanem a város programjaiba is bekapcsolódó szervező volt. A külső nézőpont a Temesvárra látogató turista szemüvegén keresztül érvényesült. Mindkét nézőpontra jellemző, hogy a kisebbségi helyzetben élő magyar értelmiségi magatartás felől is közelítenek a témához.

Jelen kutatás folytatása a 2017/2018-ban megkezdett *Temesvár, a multikulturális nagyváros – mítosz és valóság* című vizsgálatnak, melyet szintén az MTA Domus szülőföldi ösztöndíj pályázat támogatásával valósítottunk meg. Ezért többször használtuk annak a kutatásnak az eredményeit, viszonyítottunk az akkori adatokhoz, illetve az összegzésben összevetjük a két kutatás végső eredményeit.

Történelmi keret és fogalomértelmezés

A város múltbéli multikulturalitása megkérdőjelezhetetlen, hiszen 1716-ban, mikor Savoyai Jenő felszabadította Temesvárt a török elnyomás alól, akkor ortodox, katolikus, muzulmán és zsidó vallású embereket talált a városban, nemzetiségi hovatartozásukat véve alapul pedig román, szerb, görög, német, magyar, bolgár, zsidó, spanyol ajkú volt a lakosság (Baróti 1893). Az 1800-as években már két tannyelvű iskolák működtek a városban, kétnyelvű volt például az ortodox mise: szerb és román. Az iskolai oktatás deklaráltan hirdette egymás megértését, békére, toleranciára nevelt, fontos értéként hangoztatta az egyenlőséget és barátságot. Ha csak az oktatásstratégiai dokumentumokat és a történelmi feljegyzéseket vizsgáljuk, akkor is kitűnik: a városnak multikulturális identitása volt.

Ez az egymásmellettség azért is működhetett Temesváron példaértékűen, mert a különböző vallási és etnikai csoportoknak volt közös célja: a gazdasági, a technikai, a műszaki fejlődés, azaz a jólét megteremtése (Neumann 1997). A kommunista diktatúra legnehezebb éveiben, az 1980-as években ugrásszerűen megnőtt a németek és magyarok politikai alapú „elvándorlása”. Evvel párhuzamosan folyt a betelepítés: románok jöttek Olténiából, Moldvából.

Temesvár mai vallási és etnikai képét befolyásolta az 1990-es évek közepén meginduló belső migráció, melynek főként gazdasági okai vannak: a jólét, a nyugati város nyitottsága vonzza a más régióbeli lakosokat is. A zömével román emberek mellett, egyre többen jönnek a székelységből is. Ezeknek a közösségeknek pedig egyik alapvető jellemzője az egynyelvűség és egykultúrájúság.

A *multikulturalitás* a Romániai Magyar Lexikon (RML) meghatározása alapján azt jelenti, hogy el kell ismerni a nem domináns kultúrák létét is, deklarálni kell ezek egyenlőségét a domináns kultúrával, továbbá lehetővé kell tenni a nem domináns kultúra jelenlétét, tükröződését a nyilvános térben, például a nyelvhasználat, vallásgyakorlás, szokásmegélés által. Mindezek függvényében úgy tűnik, hogy a multikulturalitás normatív jellegű: az együttélés minimuma.

A kutatás kérdései

Vizsgálati szempontjaink a következő kérdésekre irányultak: (a) milyen etnikai, vallási, nyelvi és egyéb egymásmellettségre utaló kifejezőeszközöket találunk a kulturális főváros programsorozat rendezvényei között és ezek megjelenítéseiben (plakát, média, honlap stb.)? (b) Melyek azok az eszközök, amelyek szerepet játszanak a programsorozat multikulturalitásának létrejöttében? (c) Hogyan jelennek meg a nyelvi tájképelemek a programsorozatban? (d) Azoknak a városrészeknek, ahol az Európa kulturális fővárosa programok zajlanak, a nyelvi tájképe mi módon tükrözi a település sokat hirdetett multikulturalitását? (e) Tükrözi-e, és hogyan a programsorozat online megjelenítése a multikulturalitást?

Munkánk célja többértű volt: konkrétan Temesvár, az EKF-programsorozat multikulturalitásának interdiszciplináris megközelítésű kutatása, mely a nyelven és az egyéb, szemiotikailag értelmezhető jeleken (színek, formák, elhelyezések stb.) keresztüli vizsgálódásokat tette lehetővé. A programsorozat, a városrészek nyelvi tájképének, illetve megjelenítések (plakát, média, honlap stb.) szemiotikai alapú kutatására vállalkoztunk az offline és az online térben egyaránt. Feladataink a következők voltak: (a) temesvári terepkutatás; (b) a térhasználat (centrum-periféria; nemzeti és vallási alapú elkülönülés), hatalmi játszmák,

vizuális és auditív jelek, egyéb építészeti jelek értelmezése; (c) rendezvények megjelenítési felületein a nyelvi tájkép feltérképezése; (d) városrészek nyelvi tájképének rögzítése (fényképezés); (e) interjúk kutatások készítése (nem reprezentatív jelleggel megkérdezni szervezőket, résztvevőket, turistákat, előadókat stb.); (f) szakirodalom tanulmányozása (levéltározás, könyvtározás).

A kutatás módszertana

Az interdiszciplináris vizsgálódás többfajta kutatási módszert is igényelt: (a) fényképes terepkutatást végeztünk a városban, illetve különböző kulturális intézményekben, továbbá honlapokat, Facebook- és Instagram-oldalakat, Twitter és YouTube felületeket vettünk górcső alá, így 916 fényképet rögzítettünk. (b) A fényképes korpusz értelmezéséhez, főként a multikulturalitással kapcsolatosan szükséges volt mélyinterjúk kutatásokra is, melynek összideje 4 óra 12 perc, az interjúalanyok rendezvényszervezők (4), újságírók (4), tanárok (3), műfordítók (2) voltak. (c) A jelfolyamatok leírása, értelmezése és komparatív összevetése képezte a következő kutatási módszert, (d) majd a publikált adatok másodelemzése. Mindeközben figyeltük a sajtóban és médiában megjelenő híreket is, különös tekintettel azokra a tudósításokra, riportokra, amelyek rendszeresen tájékoztattak az EKF-programsorozatról.

Az eredmények

A nyelvi tájképelemek és az elhangzott szövegek (beszéddek, előadások stb.) vizsgálatán keresztül kimutatható, hogy a mai Temesvár multikulturális jegyeket mutat. A négynyelvű város képe vizuálisan megmutatkozik, sőt, jó arányokat mutat, ha az országos szabályozáshoz viszonyítunk. Ha a helyi (magyar) kisebbség igényeit vesszük alapul, akkor láthatóan nem felel meg az elvárásoknak, hiszen a város évek óta készült az EKF-programra, és gyakran hangoztatta a multikulturális helyzetét, ugyanakkor a látható nyelvhasználatban a hivatalos rendezvények esetében ez nem köszöntött vissza.

A hangzó nyelv esetében – kivéve a megnyitót, ahol a polgármester a kisebbségek nyelvén is megszólalt – a román nyelv dominált, gyakran fordítottak angol nyelvre eseményeket vagy eleve angolul zajlottak. Ugyancsak a megnyitón többször történt utalás a város multikulturalitására, illetve multikulturális történelmére, nyelvi és kulturális diverzitására. A kisebbségi szerveződések rendezvényei használták ugyan a saját nyelvüket, de ennek lenyomata nem jelent meg a főszervező, támogató iroda nyilvános kommunikációjában.

A multikulturalitást hangsúlyozták azok a rendezvények, amelyek mozgattak kisebbségi szerveződések is, de ilyenkor a közös nyelv a román vagy az angol volt. Gyakori, hogy míg a kisebbségi rendezvényeket románra és angolra fordították, addig a román vagy angol nyelvűeket nem fordították egyik kisebbség nyelvére sem.

Temesváron több vallási felekezet is működik. Ezek a magyar (református, római katolikus, baptista, evangélikus) gyülekezetek, illetve a németek (római katolikus, evangélikus), valamint a szerbek (ortodox). 2023-ban több rendezvényt is kihelyezett az EKF-program például felekezeti intézményekbe, templomokba. Ezeknek a rendezvényeknek a látható és hallható nyelvhasználata szintén kétnyelvű volt: román és angol.

A nyelvi tájkép kutatásában, vizsgálatában való elmélyülésre igyekeztünk felhívni a figyelmet mindvégig közérthetőségre törekedve, és fontos szempontként határoztuk meg a kulturális turizmus oldaláról történő közelítési módot: az idelátogató idegen érzékeli-e, látja-e a város sokat hangoztatott multikulturális jellegét, a hivatalos programirodák működtetik-e ezt nyelvi szinten is.

A multikulturalitásra építő EKF-program nyelvhasználatát vizsgálva fontos szempont volt a helyi közösségek igénye. Nem reprezentatív interjú kutatást is folytattunk, megkérdezve a magyar kisebbség képviselőit, hogyan értékeli a kulturális főváros nyelvhasználatát. Egyértelműen az elégedetlenség jelent meg. Nehezményezték, hogy a magyar rendezvények az év első felében nem kaptak támogatást, illetve, hogy a projektiroda nem tette láthatóvá a magyar nyelvű rendezvényeket annak ellenére, hogy támogatója volt.

A nyelvi tájképelemek vizsgálatán keresztül kimutatható, hogy az EKF-program sorozat multikulturális jegyeket mutat. De a négynyelvű város képe vizuálisan nem mutatkozik meg, inkább a kétnyelvűség dominál, amelyből az egyik az államnyelv (román), a másik egy nemzetközi használatú (angol). Ha a helyi (magyar) kisebbség igényeit vesszük alapul, akkor láthatóan nem felel meg az elvárásoknak.

A város feltérképezése során kettős nézőpontot érvényesítettünk: egy külső és egy belső szempontrendszer alapján vizsgáloztunk. A külső szempont az idegen idelátogató, a kulturális turizmus felől közelít a kérdéshez, hiszen kutatásunk alappillére az a multikulturalitás, amely hívószava volt annak a pályázatnak, amelyben a város elnyerte a rangos címet, hogy 2021-ben EKF legyen, viszont a járvány miatt a rendezvénysorozat átkerült 2023-ra.

A belső nézőpont egyrészt az ország törvényi keretét vette alapul, a deklarált nyelvi jogokhoz viszonyítottunk elemzésünkben, másrészt figyelembe vettük a magyar közösség elvárásait is, illetve az irányadó szempont a hivatalos szer-

vezők felőli megközelítés volt. Ebből a szempontból ellentétes képet mutat a város: az országos szabályozáshoz viszonyítva fölülteljesít a település a látható nyelv használatában, hiszen vannak többnyelvű feliratok (magyar, német, angol és román). Viszont a multikulturalitás RML szerinti elvárható minimuma nem teljesül a főszervezők felől. Valamint a magyar közösség elvárásaihoz képest is alulteljesítésről beszélhetünk, hiszen bár anyagilag támogatta a város a kisebbségi rendezvényeket, de nem tette őket láthatóvá.

A külső szempontú kutató általános tapasztalata szerint bár a kulturális főváros két kulcsszava a *multikulturalitás* és a *fény*, ezek jelenlétére nem igazán fektettek hangsúlyt a szervezők. A főváros és rendezvényei nyelvi képét vizsgálva megállapítható, hogy a megszervezett események, a reklámok, a feliratok és az információk nagyrészt a román ajkú lakosságot célozták meg. Mindössze a megnyitó reklámplakátját említhetjük multikulturális felhívásnak, hiszen ez még hét különböző nyelven szólt a befogadóhoz. Ezután a plakátok, hirdetések, reklámok domináns részét vagy csak román nyelven, vagy román és angol nyelven lelhetjük fel. Nagyon kevés kivételt fedezhettünk fel, sőt, ezek nagy része csak elvétve használt más nyelvű szavakat. A magyar közönség számára a Székely László-kiállítást emelném ki, amely a magyar feliratokkal és címekkel erős kivételt képez, de közvetve kapcsolódott az EKF-programhoz, hiszen magyarok szervezték.

A közigazgatási törvényben szereplő 20%-os küszöb az az egyik viszonyítási pont, amihez képest értelmezzük a különböző nyelvű táblák, feliratok jelenlétét. Amikor a város megpályázta az Európa kulturális fővárosa címet, akkor a 2011-es népszámlálás adatai voltak érvényben, viszont mire megszervezték a rendezvényt, már a 2021-es adatokra kell hivatkoznunk. Ha a népszámlálási eredményeket vesszük alapul a Nemzeti Statisztikai Hivatal (INS) adatai értelmében, látható az etnikai és vallási változás az elmúlt tíz évben. A nemzeti-ségi közösségeket véve alapul, Temesváron 2011-ben a lakosok 81,4%-a volt román, 2021-ben 81,35%-a. A magyarok aránya 9,6%-ról 4,87%-ra csökkent, bár szerintem az előző népszámlálás adatai ebben az esetben inkább túlzóak voltak, mint reálisak. A szerb és a német közösség aránya nem változott: 1,5%, illetve 1,3% maradt. A roma közösség esetében növekedés mutatkozott: míg 2011-ben 0,7% vallotta magát cigánynak, addig 2021-ben már 1,37%.

A felekezeti megoszlás az alábbiak szerint alakult: Temesvár lakossága 2011-ben 80,6%-ban vallotta magát ortodoxnak, de 2021-ben ez a szám 77,99%-ra csökkent. A római katolikusok száma 10%-ról 7,1%-ra csökkent, a pünkösdisták 2,6%-ról 2,04%-ra, a reformátusok 2%-ról 1,3%-ra, míg a görögkatolikusok száma 1,37%-ról 1,14%-ra csökkent.

A programsorozat multikulturalitásfogalma: egyetlen deklarált fogalomértelmezést sem találtunk a témában. Az EKF hivatalos honlapján (<https://timisoara2023.eu>) olvasható románul, hogy: „Temesvár [...] egy város, amely nem szűgyellte az ellenkultúrát, sőt mi több, megértette, hogy a multikulturalitás nem egy olyan terminus, amelyet csak etnikai és vallási felekezetekre használnak” (saját fordítás – M. S.). De hogy pontosan mit is jelent ez a fogalom, arra már nem találunk utalást a honlapon. Íméles megkereséseimre sem kaptam választ, így személyesen mentem el a projektirodába (Centrul de Proiecte), amely koordinálta az EKF-programokat, illetve kezelte az ezzel kapcsolatos különböző pályázatokat, és ott az alábbiakat válaszolták: *a multikulturalitás fogalmát nem lehet meghatározni*. Erősködéseimre, hogy mégiscsak próbáljuk meg, azt a választ kaptam, hogy *szabadon, nyitottan kezelhető*.

A közösségi médiában használt nyelvi tájkép

Ebben a részben bemutatom, hogy az EKF hivatalos honlapján (<https://timisoara2023.eu>), illetve a projektiroda mint főszervező intézmény, amely kezelte a pályázatokat és programokat, mit és milyen nyelven mutatott meg a honlapján (<https://centruldeproiecte.ro>), a Facebook profilján (<https://www.facebook.com/centruldeproiectetimisoara>), illetve az Instagram oldalán (<https://www.instagram.com/centruldeproiecte>).

Az EKF hivatalos oldala 2023. február elején négy nyelvű fülekkel működött: román, angol, magyar és német szövegekkel. Az akkori kiírások magyarul gyakran tartalmaztak tárgyi hibákat, és nyelvhelyesség szempontjából is gyengék voltak. Néha az volt az érzésem, hogy fordítóprogramokkal dolgoztak.

A megnyitóra viszont kétnyelvűvé vált az oldal: románra és angolra. Azóta sem állították vissza a másik két nyelvet. A román nyelvű honlap továbbra is sok nyelvhelyességi, helyesírási hibával működött, s ezt azért furcsállom, mert kulturális fővárosként úgy gondolnám, hogy a nyelvhasználat, a nyelvhelyesség fontos lenne.

A projektiroda szintén kétnyelvű kiírásokkal dolgozott: román és angol szövegekkel találkoztunk. A honlapon a legtöbb információ az ország nyelvén volt olvasható. Talán azért, mert pályázati lehetőségeket hirdetett, amelyek kiírása, űrlapja, teljes dokumentációja és adminisztrációja jobb, ha román nyelvű.

A programok reklámozását is működtette ez a központ, pontosabban azokat, amelyeket rajtuk keresztül finanszíroznak. Itt az összes reklámozott rendezvény ismét kétnyelvű volt.

A helyi magyar közösség rendezvényei, az EKF-program és a valóság viszonya

Egész évben, szinte napi rendszerességgel nyomon követtem a projektiroda közösségi médiában reklámozott programjait, és feltűnt, hogy a kutatás zárásáig (2023. november eleje) egyetlen olyan rendezvényt sem reklámozott, amely magyar vonatkozású lenne, pedig ezek jó részét támogatta kisebb-nagyobb összegekkel. Mindez azért érdekes információ, mert a finanszírozási szerződés értelmében a rendezvények megkezdése előtt egy héttel el kellett küldeni a projektközpont részére a rendezvény alapinformációit (hol, mikor, mi lesz). Kötelesek voltunk feltüntetni igen kötött formában a központot támogatóként. A szerződés értelmében lehetővé kellett tenni, hogy a központ képviselője felszólaljon a magyar nyelvű eseményen, fotózzanak és filmezzenek, majd pedig a rendezvény lezárása után maximum egy héten belül jó minőségű fotókat kellett küldeni számukra.

Olyan nagyszabású rendezvényekről van szó, mint a *Temesvári Magyar Napok* (2023. szeptember 20–24.), a *Regionális laptalálkozó a kulturális fővárosban* (három ország kulturális folyóiratai képviseltették magukat kilenc szerkesztőségből), *Bolyai 200 – tudományos és művészeti fesztivál* (nemzetközi kutatók, előadóművészek jelenlétével), miközben az Unesco Bolyai-évet hirdetett, és Bolyai János Temesvárról írt levelének 200. évfordulójára emlékeztünk, vagy a Bartók Béla Elméleti Líceum, a város legnagyobb magyar tannyelvű iskolája, *Bartók Népművészeti Napokat* szervezett az EKF-programiroda támogatásával.

Összegzés

Jelen kutatási eredményeinket összevetettük a 2017/2018-as vizsgálódások eredményeivel. Akkor az volt a kiindulókérdés, hogy Temesvár multikulturális város-e, hogy akkor valóságos volt-e a többnyelvűség és többkultúrájúság ezen a vidéken. A kutatás azt bizonyította, hogy látszatában (nyelvi tájképelemek, sírfeliratok) valóban multikulturális településről volt szó. Az a fajta együttélési forma, amely a több nyelv és kultúra ismeretére alapult, történetileg kimutatható ugyan, de az akkori város két különböző nyelvű és két különböző kultúrájú volt (dominánsan román és szórványosan magyar), mert a kétnyelvűség szociolingvisztikai minimuma sem valósult meg.

A mostani kutatás mintegy ellenőrizte az akkori felvetéseket, eredményeket, és azt tapasztaltuk, hogy a város multikulturalitása mítosszá alakult. Többször hivatkoztak rá mint múltbéli valóságra, s az adatok most azt bizonyítják, az

EKF-programokat a románságnak, a románul (jól) beszélőknek címezték, esetleg az idelátogató külföldieknek, akik az angolt jól beszélik. S bár anyagi támogatásban részesültek az év második felében a kisebbségek nyelvén szervezett rendezvények, de ezek nem voltak felvállalva, promoválva a főszervezők által vagy semmilyen mértékben sem, vagy csak egy-egy gondolat erejéig, míg a többségnek szóló román vagy angol nyelvű rendezvények nagy reklámot kaptak mind az online térben, mind az offline-ban is.

Temesvári magyar nyelvészként, aki olyan családból jön, ahol az édesapám református lelkész volt, édesanyám pedig magyartanár, és olyan lakosként, aki a helyi civil szférának aktív, közösségsszervező tagja jó 25 éve, be kell vallanom, hogy eddigi legnehezebb kutatásunkat vezettem. Minden eddigi magánemberi és professzionális erőfeszitésemet zátonyra futottnak éreztem a vizsgálódás során. Avval szembesültem, hogy a kulturális főváros program legtöbb rendezvénye nem számol, és nem számít a magyar kisebbség jelenlétével, jelenlétére. Pedig még itt vagyunk. Vannak iskoláink, templomaink, sajtónk, civil szervezeteink, kulturális központjaink. Részei vagyunk a helyi, az országos és nemzetközi akadémiai közösségeknek – és nem látszunk. Olyan, mintha nem lennénk.

Hogy ezért mennyire vagyunk mi a hibásak, nem tudom megítélni. A jelen kutatás azt bizonyítja, hogy valahol nagyon nagy kommunikációs űr van a helyi románság és a magyar közösség között. Vannak rendezvényeink: szép számban, magas minőséggel és értékteremtő szándékkal. Ezekről viszont a város nem tud. Nincs arányosan nyomuk a nyilvános kommunikációban. A látogatottságuk sem olyan mértékű a többségek felől, mint ahogyan a minőség, a kreativitás és a befektetett munka miatt elvárható lenne.

Az Európa Kulturális Fővárosa program avval szembesített, hogy Temesvár, az otthonom, a barátaim, a kollégáim, a szomszédjaim városa – kirekesztő lett. Olyan, mintha önmagunk árnyéka lennénk.

Irodalom

Bárdi Nándor. szakm. v. é. n. *Romániai Magyar Lexikon*. Transzindex.

<http://lexikon.adatbank.transindex.ro/?link=impresszum> (2024. nov. 3.)

Baróti Lajos. 1893. *Adattár Dél-Magyarország XVIII. századi történetéhez*. Temesvár.

Neumann Victor. 1997. *Identități multiple în Europa regiunilor: Interculturalitatea Banatului*. Temesvár: Hestia Kiadó.

Források

TVR megnyitó: <https://www.youtube.com/watch?v=7MFEGwRM1xU> (2024. nov. 3.)

<https://timisoara2023.eu> (2024. nov. 3.)

<https://centruldeproiecte.ro> (2024. nov. 3.)

<https://www.facebook.com/centruldeproiectetimisoara> (2024. nov. 3.)

<https://www.instagram.com/centruldeproiecte> (2024. nov. 3.)

https://twitter.com/i/flow/login?redirect_after_login=%2FTimisoara_2023 (2024. nov. 3.)

<https://www.youtube.com/Timisoara2023> (2024. nov. 3.)

<https://www.instagram.com/2023.timisoara/> (2024. nov. 3.)

<https://www.facebook.com/2023timisoara> (2024. nov. 3.)

THE MULTICULTURALISM OF TIMIȘOARA IN THE LIGHT OF THE CULTURAL CAPITAL IN THE ONLINE PRESENTATION

In 2023 Timișoara was one of the European Capitals of Culture. The series of programs were originally scheduled to take place in 2021, but due to the pandemic the city requested a two-year postponement. In submitting their application the two keywords were *multiculturalism* and *light*. The program for the European Capital of Culture in Timișoara provided an excellent platform for linguistic, semiotic, anthropological and intercultural studies. Using an interdisciplinary approach, through the language and other semiotic signs, we investigated the linguistic landscape, the events of the cultural programs and their visual representations (posters, social media platforms, PR materials, etc.). This allowed for a multidimensional examination of multiculturalism and motives of light. Our research focused on the following questions: (a) What are the means of expression of ethnicity, religion, language and other forms of coexistence as well as their representations (posters, media, website, etc.) in the events of the European Capitals of Culture (b) How are linguistic landscape elements presented in the programme series? (c) In what way does the linguistic landscape of the city districts where the ECC programmes take place reflect the much-publicised multiculturalism of the settlement? (d) Does and how does the online presentation of the programme series reflect multiculturalism? Our theoretical approach is partly semiotic and partly sociolinguistic. The study presents the results of this research.

Keywords: Timișoara, multiculturalism, linguistic landscape, online

ONLAJN PRIKAZ MULTIKULTURALNOSTI TEMIŠVARA KAO PRESTONICE KULTURE

Temišvar je 2023. godine bio evropska prestonica kulture. Dve ključne reči pri konkurisanju grada za ovu titulu bile su: svetlost i multikulturalnost. Pomoću jezičkog pejzaža analizirali smo kako je multikulturalnost bila prisutna u projektu. Tražili smo odgovore na pitanja (a) koja su izražajna sredstva ukazivala na etnički, verski, jezički suživot u programskom sadržaju prestonice kulture (na plakatima,

u medijima, na internet stranicama itd.), (b) kako su prikazani elementi jezičkog pejzaža u programskom materijalu, (c) kako su jezički pejzaži lokaliteta na kojima su se održavali programi odražavali multikulturalizam, (d) da li je i kako je onlajn prikaz programskog sadržaja odražavao multikulturalnost? Teoretski pristup sa jedne strane smešten je u semiotički, a sa druge u sociolingvistički okvir. Studija prikazuje rezultate tog istraživanja.

Ključne reči: Temišvar, jezički pejzaž, multikulturalnost, onlajn prostor

A kézirat beérkezésének ideje: 2025. febr. 24.

Közlésre elfogadva: 2025. máj. 15.